

SCÉIM MARCÁLA DEIMHNIÚCHÁIN BIA ARDCHAIGHDEÁIN

BIA ARDCHAIGHDEÁIN
(KMÉ)

SCÉIM MARCÁLA DEIMHNIÚCHÁIN

CEANGLAIS SHONRACHA DEIMHNIÚCHÁIN

**Pónairí glasa mear-reoite a bhfuil
faighneoga
glasa agus buí orthu,
gearrtha nó lán**

Búdaipeist, Deireadh Fómhair 2025

Pónairí glasa mear-reoite a bhfuil faighneoga glasa agus buí orthu, gearrtha nó lán

Is féidir iarratais a chur isteach ar an trádmharc ‘Bia Ardchaighdeán’ (KMÉ) nó trádmharc ‘Grád Óir Bia ar Ardchaighdeán’ a bhronnadh ar tháirgí faoin ainm ‘pónairí glasa mear-reoite gearrtha’ a gcomhlíonann a gcoinníollacha táirgthe na ceanglais dhlíthiúla is infheidhme san Ungáir agus san Aontas Eorpach, agus chomh maith leis na ceanglais sin, comhlíonann siad na critéir seo a leanas freisin.

Eilimintí éigeantacha

Sonraíocht, sainmhíniú ar an ngrúpa táirgí

Is iad pónairí glasa mear-reoite le faighneoga glasa nó buí, gearrtha nó iomlán faighneoga an phlanda pónairí glasa (*Phaseolus vulgaris* L.) a chaomhnaítear trí reo tapa.

Comhábhair a fhéadfar a úsáid:

Pónairí glasa a bhfuil faighneoga glasa nó buí acu

Sainmhínte táirgeshonracha:

Pónairí scilligthe aosaithe: athrú mar gheall ar chailliúint uisce, sleabhac nó ró-aibí.

Táirge neamhphointeáilte: pónairí glasa nach mbaintear bonn an ghais ná an ghais ghearr a eascraíonn astu.

Substaintí eachtracha de thionscnamh plandaí: píosaí d’fhaighneoga, gais agus duilleoga, crotail, féasóg agus gas a dhíorthaítear ón bplanda agus nach bhfuil san áireamh sa táirge. Substaintí eachtracha eile nach dtagann ón bplanda lena mbaineann, gráin agus bláthanna eachtracha.

Gráin le damáiste ó fheithidí (pollta, coganta): faighneoga, pónairí a chogaint le larbhaí feithide nó le feithid.

Pónairí glasa ballacha, meirgeacha: dath sainiúil, ar an dromchla, ar an mblaosc amháin, atá cosúil le dath an meirge.

Faighneoga smionagair: Píosaí de fhaighneoga pónaire atá níos giorra ná 3 cm nó faighneoga damáistithe.

Faighneoga briste: Píosaí de fhaighneoga pónaire atá níos faide ná 3 cm, nach ndearnadh damáiste dóibh agus nach bhfuil a ndromchla briste dídhaite.

Saintréithe Cáilíochta:

Critéir maidir le hamhábhair:

- Ba cheart go mbeadh na pónairí glasa bog, gan sreang agus saor ó scannáin, le huigeacht súmhar.
- Slán, dath aonfhoirmeach
- Trastomhas faighneoige ≥ 5 mm
- Fad faighneoige ≥ 60 mm
- Níor chóir go mbeadh faighneoga pónaire glasa cothrom, dorcha sna síolta
- Ní cheadaítear meascadh cineáil

Critéir don táirge críochnaithe:

Nuair atá an táirge mear-reoite, tá sé crua agus reoite i ngach áit. Tá pónairí glasa glanta go maith, gearrtha agus bearrtha i gceart (pointeáilte), saor ó fhiaílí tocsaineacha agus substaintí neamhorgánacha.

D'fhéadfadh scríoba beaga meirgeacha agus smálú meirgeach i spotaí tarlú ar an dromchla. I gcás pónairí glasa le faighneoga buí, cheadaítear ton glas a eascraíonn as bogacht. Cheadaítear reo éadrom ar an dromchla.

Maoluithe cáilíochta ceadaithe:

Ainm an neamhghoirfe	Uasmhéid
Dath codarsnach, meirgeach, píosa smálaithe	5 % (m/m)
Pónairí ar leithligh	10 pcs/250 g
Píosa ina bhfuil bun neamhphointeáilte na bpónairí/gais	3 pcs/250 g
Píosaí a bhfuil damáiste meicniúil déanta dóibh (briseadh, smionagar, brúite, imill gearrtha míchothrom)	3 % (m/m)
Ina bhfuil pónairí atá aoisithe agus/nó scilligthe	5 % (m/m)
Críochnphíosa donnáilte	5 % (m/m)
Feithid-prioctha	2 pcs/250 g
Lamháiltais mhéide	ní chlaonfaidh sé níos mó ná 15 % ón

(i gcás táirgí a aicmítear de réir méide)	méid dearbhaithe.
---	-------------------

Airíonna orgánaileipteacha

- Cruth, méid:** Aonfhoirmeach ó thaobh méide de, biorach, gan bhriseadh, gan scoilt ina dhá leath, gan imill ghearrtha míchothroma.
I gcás pónairí glasa gearrtha, tá an raon méide idir 2.5 cm agus 3.5 cm.
- Dath:** Is gnách go mbíonn na pónairí glasa a úsáidtear glas nó buí.
- Cumhrán:** Tá boladh tréith ag pónairí glasa, saor ó bholadh coigríche.
- Blas:** saintréith an chineáil.
- Uigeacht:** Ní mór na pónairí glasa a úsáidtear a bheith de dhath glas nó buí aonfhoirmeach, tréith den chineál, tairisceana, úr, beagnach aonfhoirmeach i bhforbairt, ní mór na síolta a bheith ata ar thaobh an phoid, ní mór do na faighneoga a bheith gan sreang, agus ní mór don ubhán a bheith tais agus d'uigeacht geilitíneach.
Tástáil dhiúltach Guaidheacól tar éis réamhchócaireachta.

Déanfar an dath a mheas i staid leá, an cruth i staid mhear-reoite, agus déanfar an blas, an boladh agus an uigeacht a mheas i staid chríochnaithe, mar a mholtar ar an bpacáistiú.

Marcáil:

Déanfar léiriú ar chineál an táirge agus rabhadh maidir leis an ngá le teaschóireáil sula n-ídítear é a ghreamú ar phacáistíocht deiridh an táirge in áit agus i bhfoirm atá infheicthe a dhóthain do thomhaltóirí.

Sampla de rabhadh:

“Níl an táirge réidh lena thomhailt, agus ní féidir é a chaitheamh ach amháin tar éis cóireáil teasa chríochnúil. Ba chóir é a bhruith ar feadh 2-3 nóiméad ar a laghad.”

Léireofar teorainneacha méide an táirge a aicmítear de réir méide i ndáil leis an ainmniú.

Samplaí don ainm:

Pónairí glasa faighneog glas gearrtha mear-reoite

Pónairí glasa faighneog buí gearrtha mear-reoite

Gnéithe roghnacha

Féadfar iarratais ar thrádmharcanna ar an nGrád Óir Bia Ardchaighdeáin (KMÉ) agus ar Ghrád Óir Bia Ardchaighdeáin a chur isteach i gcás táirgí a chomhlíonann, sa bhreis ar na ceanglais éigeantacha thuasluaite, pointe amháin ar a laghad i ngach ceann de chatagóirí roghnacha eilimintí I agus II.

I. Próiseas táirgthe

Féinfhaireachán

1. I saotharlanna féin nó i saotharlanna seachtracha atá ceadaithe don amháibhar, déanfar tástálacha faoin gcóras féinmhonatóireachta ag eitraimh shonraithe i leith na gcritéar seo a leanas:
 - méid
 - lamháiltais cháilíochta
 - saintréithe orgánaileipteacha
 - micribhitheolaíocht:
 - de bhun Foraithe Uimh. 4/1998 an 11 Samhain 1998 ón Aire Sláinte maidir leis na teorainneacha incheadaithe maidir le héilliú micribhitheolaíoch earraí bia: Salmonella, S. auerus, Coliform, Sulf. dearg. clostridium, Áireamh miocróbach, Múscán
 - aicme táirgí “bia atá réidh le caitheamh”: de réir Rialachán (CE) Uimh. 2073/2005 maidir le critéir mhicribhitheolaíocha le haghaidh earraí bia: Listeria monocytogenes
2. Scálaí meáite aonair a tógadh ar aon dul le gach pacáistíocht phríomhúil agus grúpáilte.
3. Na modhanna a chuirtear i bhfeidhm sa mhonarcha lena ndéantar measúnú rialta ar phróisis táirgthe agus ar shábháilteacht táirgí (lena n-áirítear rialú le linn táirgeachta ar pharaiméadair mhicribhitheolaíocha sa táirge agus ar dhromchlaí a bhíonn i dteagmháil leis an táirge, rialú teochta le linn an phróisis monaraíochta agus rialú dian ar theocht stórála an táirge chríochnaithe), díreach sa bhealach chéanna a dhéantar leis an gcáilíocht agus sláinteachas, trí na luachanna tomhaiste a thaifeadadh do gach baic táirgí chun anailís treochta a dhéanamh ina dhiaidh sin bunaithe ar sin. Bunaithe ar na torthaí, cuirtear bearta ceartaitheacha i bhfeidhm, saináithnítear dea-chleachtais agus cuirtear oiliúint ar an bhfoireann dá réir.

4. Féintástáil iomlán (paraiméadair fhisiceacha-cheimiceacha agus mhicribhiitheolaíocha) an táirge chríochnaithe, de réir baisce, le linn/ag deireadh an táirgthe.
5. Chun an slabhra fuaraithe a sholáthar, nuair a bhíonn táirgí críochnaithe á seoladh, sula dtosaíonn an luchtú, déanfar teocht an dromchla luchtaithe a sheiceáil agus sonraí a thaifeadadh chomh maith le bearta ceartaitheacha a ghlacadh i gcás neamhchomhréireachta.
6. Oibriú córas sábháilteachta bia agus bainistíochta cáilíochta atá deimhnithe ag comhlacht neamhspleách (e.g. IFS, ISO 22000, BRC, BRCGS FOOD, FSSC 22000), seilbh deimhniúcháin.

Próiseas táirgthe

7. Oibriú de chláir meastóireachta/soláthróirí amhábhair, trína ndéantar anailís treochtaí bunaithe ar thorthaí saotharlainne.
8. Tagann an t-amhábhair ó fheirmeoireacht orgánach dheimhnithe (níl sé roghnach le pointe 22).
9. Brathadóirí miotail a tógadh ar aon dul le haghaidh gach pacáistiú príomhúil ag dul tríd.

II. Inbhuanaitheacht

Cosaint an chomhshaoil (laghdú ar lorg comhshaoil, lóistíocht ghlas)

- Úsáid acmhainní fuinnimh in-athnuaite atá neamhdhíobhálach don chomhshaoil
 10. Faigheann an gnóthas/an t-iarratasóir cuid dá fhuinneamh ó fhoinsí in-athnuaite fuinnimh (e.g. uisce teirmeach, teas geoiteirmeach, grian phainéil, bithghás) le linn an phróisis táirgthe agus ullmhúcháin.
*(Tá táirge glas deimhnithe, seirbhís ghlas deimhnithe ag an ngnóthas, nó díolann sé fuinneamh glas (fuinneamh gréine, fuinneamh gaoithe, hidreachumhacht, bithghás, fuinneamh geoiteirmeach).
Doiciméad chun dáileadh an tomhaltais leictreachais iomláin agus in-athnuaite sa bhliain airgeadais dheireanach a léiriú).*
 - Ionchuir bhainistíochta inbhuanaithe/modhanna teicneolaíochta a úsáid
 11. Bainistiú níos éifeachtúla acmhainní, bainistiú ábhair, fuinnimh agus uisce, agus nuachóiriú teicneolaíochtaí próiseála lena laghdaítear an tionchar ar an gcomhshaoil (mar shampla aisghabháil teasa athghiniúnaigh, aisghabháil dramhtheasa, feabhsú éifeachtúlacht na gcóras cuisniúcháin agus laghdú ar thomhaltas fuinnimh).
*(Ní mór é a léiriú
— cé acu atá nó nach bhfuil comhlíonadh/deimhniúchán comhshaoil aige
— cibé acu atá nó nach bhfuil táirge glas cáilithe nó seirbhís ghlas cháilithe in úsáid chun é a oibriú.
Tá próiseas i bhfeidhm aige chun rioscaí agus deiseanna comhshaoil agus sóisialta a shainaithint, a mheasúnú agus chun freagairt dóibh.
Is gá scrúdú a dhéanamh maidir le cén cion de na hábhair a úsáideann an gnóthas nó na gnóthais ina shlabhraí luacha is amhábhair athchúrsáilte, athchóirithe, in-athnuaite agus neamh-in-athnuaite /geilleagar ciorclach/.)*
 12. Córas aisghabhála fuinnimh ar mheaisíní táirgeachta.
(Mar shampla, aon trealamh a ghabhann agus a tharchuireann teas dramhaíola an chomhbhrúiteora a úsáid. Fuinnimh teirmeach a athchúrsáil le haghaidh próisis thionsclaíocha eile a bhfuil teas nó gal ag teastáil uathu).
 13. Córas Bainistíochta Comhshaoil (EMS) nó EMAS (Scéim um Éiceabhainistíocht agus um Éiciniúcháireacht) a chur i bhfeidhm i gcomhréir le caighdeán MSZ EN ISO 14001:2015, lena ndeimhnítear comhlíonadh comhshaoil.
(Tuarascálacha bliantúla a ullmhú ina gcuirtear faisnéis ar fáil maidir le húsáid fuinnimh, bainistiú dramhaíola, úsáid uisce agus tionchair eile ar an gcomhshaoil.)
 14. Táirgí glantacháin agus glantaigh atá deimhnithe agus a úsáidtear go rialta atá neamhdhíobhálach don chomhshaoil agus/nó atá tíosach ar uisce.

(Deimhnithe, bileoga sonraí sábháilteachta, sonraíochtaí, trádmharcanna ar an bpacáistíocht. Deimhnithe ó chomhlachtaí deimhniúcháin, e.g. Ecocert, Deimhniú Glas, Breeam, Leed.)

15. Fotháirgí a úsáid, cailteanais táirgí agus ábhair a íoslaghdú.

(Tá próiseas i bhfeidhm ag an ngnóthas chun rioscaí agus deiseanna comhshaoil agus sóisialta a shainathint, a mheasúnú agus freagairt dóibh. Úsáideann an gnóthas amhábhair, amhábhair thánaisteacha a tháirgtear ó dhramhaíl i gcomhréir le prionsabail an gheilleagair chiorclaigh, agus cuirtear ceanglais an gheilleagair chiorclaigh san áireamh i ndearadh an táirge, lena n-áirítear pacáistiú an táirge.)

16. Córas bainistithe dramhaíola atá neamhdhíobhálach don chomhshaol a oibriú. Bailiú agus athchúrsáil dramhaíola ar leithligh, i bhfoirm dhoiciméadaithe.

(Údaraítear don ghnóthas truailléáin orgánacha mharthanacha a láimhseáil, a bhailiú, a iompar, a stóráil agus a dhiúscairt ar bhealach neamhthruaillitheach a luaithe a bheidh siad ina ndramhaíl.)

17. Teicneolaíocht cóireála fuíolluisce atá éifeachtúil agus neamhdhíobhálach don chomhshaol (e.g. cóireáil bhitheolaíoch fuíolluisce).

18. Laghdú fíoraithe ar úsáid shonrach uisce.

(E.g. uisce te a ritheann chun srutha ó shuiteálacha a úsáid le haghaidh tascanna glantacháin tánaisteacha, uisciú silte, bailiú agus athchúrsáil uisce báistí, athchúrsáil uisce liath.)

- Rátáil ghlas

19. Cruthúnas oifigiúil ar rátáil inbhuanaitheachta aitheanta, deimhnithe i gcomhréir le reachtaíocht an AE atá i bhfeidhm (e.g., ach gan a bheith teoranta dó: EcoVadis, B Corp, BREEAM, LEED, ISCC).

20. Polasaí foinsithe ghlais, doiciméadaithe: ag tabhairt tosaíochta do sholáthróirí a bhfuil infheistíochtaí inbhuanaitheachta déanta acu.

(Déanann an gnóthas cinnte go ndéanann a sholáthróirí measúnú comhshaoil ar na táirgí agus/nó na seirbhísí. Léiriú ar an gcion ina n-úsáideann soláthraithe, mar shampla, foinsí fuinnimh in-athnuaite, cibé an gcuireann siad gnéithe fuinnimh na bhfoirgneamh san áireamh, cibé an n-oibríonn siad córas dramhaíola atá neamhdhíobhálach don chomhshaol, an laghdaíonn siad tionchar comhshaoil an líonra lóistíochta agus tionchar an iompair.)

21. Tá gealltanais Tionscnamh Spriocanna Bunaithe ar Eolaíocht (SPTI) ag an ngnóthas.

22. Tagann an t-amhábhair a úsáidtear i dtáirgeadh an táirge ó fheirmeoireacht orgánach dheimhnithe nó ó fheirmeoireacht fhairsing dheimhnithe nó tá lorg comhshaoil laghdaithe aige a bhfuil fianaise eolaíoch eile ann ina leith. (níl sé roghnach in éineacht le pointe 8)

(E.g. táirgí atá lipéadaithe mar tháirge nó seirbhís orgánach, atá neamhdhíobhálach don chomhshaoil.)

- Réitigh phacáistíochta atá neamhdhíobhálach don chomhshaoil a úsáid

23. Réiteach pacáistíochta atá neamhdhíobhálach don chomhshaoil le haghaidh táirgí pacáistithe a chur i bhfeidhm (méid an phacáistithe laghdaithe nó ábhair phacáistithe mhalartacha e.g. inmhúirínithe (lógó FSC nó PEFC)).

24. Ba chóir go mbeadh deimhniúchán BRC nó IFS PACsecure ag soláthróirí na n-ábhar pacáistíochta príomhúil a thagann i dteagmháil leis an táirge.

- Iompar

25. Tagann an príomh-chomhábhair chuig an ngléasra próiseála óna ghabháltas féin nó ó áit laistigh de 100 km.

(Féadfaidh suíomh táirgthe, láithreán táirgeachta agus/nó próiseála a bheith suite laistigh d'achar 100 km.)

26. Déanfar táirgí cosanta plandaí, ábhair a fheabhsaíonn nó a chothaíonn torthúlacht na hithreach a mhonarú agus a aistriú chuig an láithreán táirgeachta ó laistigh de 100 km.

27. Iompar a bharrfheabhsú, bealaí a phleanáil chun astaíochtaí a laghdú.

(Clár Barainneach & Glas)

28. Déanfar an táirge a sheachadadh chuig an tomhaltóir laistigh de slabhra soláthair gairid.

Gnéithe sóisialta

29. Iniúchadh SMETA (Malartú Sonraí Eiticiúla Soláthróirí) a bheith ann.

30. Cur amú bia a chosc trí dheonú.

31. Cur amú bia a chosc trí ghiniúint dramhaíola i dtáirgeadh agus i lóistíocht a chosc.